

Svensk författningssamling

Lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården

SFS 2026:1601

Publicerad
den 25 augusti 2026

Utfärdad den 20 augusti 2026

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om särskilda befogenheter som får användas på barn och unga som är

1. omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga, och

2. placerade på särskilda ungdomshem som Statens institutionsstyrelse ansvarar för enligt 15 kap. 1 § samma lag.

I lagen finns även bestämmelser om särskilda befogenheter som med stöd av 2 kap. 3 § under vissa förutsättningar får användas på barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § lagen om omhändertagande för vård av barn och unga eller som frivilligt vårdas där enligt socialtjänstlagen (2025:400).

2 kap. Allmänna utgångspunkter

Proportionalitetsprincipen

1 § Särskilda befogenheter får endast användas om de står i rimlig proportion till syftet med åtgärden och mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga.

Säkerhetsnivåer på särskilda ungdomshem

2 § De särskilda ungdomshemmen är enligt 15 kap. 2 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga indelade i olika säkerhetsnivåer. Ett ungdomshem som inte tillhör den lägsta nivån har förhöjd säkerhetsnivå.

Befogenheter som får användas för alla barn och unga som vårdas på ett särskilt ungdomshem

3 § Bestämmelserna i 4 kap. 1, 3 och 5 §§ samt 5 kap. 1 § ska gälla för alla barn och unga som är placerade på ett särskilt ungdomshem, om

1. det är nödvändigt för att genomföra vården och upprätthålla ordningen på ungdomshemmet, och

¹ Prop. 2025/26:294, bet. 2025/26:SoU38, rskr. 2025/26:432.

2. regeringen, eller efter regeringens bestämmande, Statens institutionsstyrelse har beslutat om det.

SFS 2026:1601

3 kap. Barns och ungas rättigheter

Barnets och den unges bästa

1 § Vid beslut och andra åtgärder enligt denna lag ska det som är bäst för barnet eller den unge vara avgörande.

Med barn avses en person som är under 18 år. Med ung person eller den unge avses en person som har fyllt 18 men inte 21 år.

Rätt att framföra sina åsikter

2 § Barnet eller den unge ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor om särskilda befogenheter som rör honom eller henne. Barnets eller den unges åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

Rätt till information

3 § Barnet eller den unge ska kontinuerligt få information om beslut om särskilda befogenheter som rör honom eller henne och hur sådana beslut överklagas samt annan relevant information.

4 § Information som lämnas till barnet eller den unge ska vara anpassad till hans eller hennes individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Den som lämnar informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet eller den unge har förstått informationen.

Rätt att föra sin egen talan

5 § Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i ärenden och mål enligt denna lag.

Ett barn som är under 15 år ska höras i domstol, om barnet vill det och det kan antas att barnet inte tar skada av att höras.

4 kap. Otillåten egendom, kontroller och drogtest

Otillåten egendom som ska omhändertas

1 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får inte inneha

1. alkohol,
2. narkotika,
3. andra berusningsmedel,
4. sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
5. varor som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, eller
6. injektionssprutor, kanyler eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för bruk av eller annan befattning med narkotika.

Barnet eller den unge får inte heller inneha något annat som kan vara till skada för vården eller ordningen på det särskilda ungdomshemmet.

Om sådan egendom påträffas, ska den omhändertas.

2 § Egendom som har omhändertagits enligt 1 eller 7 § ska Statens institutionsstyrelse låta förstöra eller sälja enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.

Detsamma gäller om sådan egendom påträffats på ett särskilt ungdomshem utan att det finns någon känd ägare till egendomen.

Belopp som har tagits emot vid försäljning tillfaller staten.

Säkerhetskontroll

3 § Statens institutionsstyrelse får genomföra säkerhetskontroll med metall-detektor eller annan liknande anordning på barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga, om det behövs för att genomföra vården eller upprätthålla ordningen på det särskilda ungdomshemmet. Kontrollen får bara ske för att söka efter föremål som barn och unga inte får inneha enligt 1 §.

Statens institutionsstyrelse bestämmer på vilka särskilda ungdomshem som säkerhetskontroll ska gälla. Det ska för varje hem anges i vilka situationer kontroller får genomföras.

Drogtest

4 § När ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga kommer till ett särskilt ungdomshem ska Statens institutionsstyrelse kontrollera om barnet eller den unge är påverkad av alkohol, narkotika, andra berusningsmedel, sådant medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

För sådan kontroll får Statens institutionsstyrelse, om det finns anledning till det, besluta att uppmana barnet eller den unge att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv- eller svettprov, om inte annat motiveras av medicinska eller liknande skäl.

Vid misstanke om att barnet eller den unge är påverkad av någon sådan dryck, vara eller sådant medel som avses i första stycket får Statens institutionsstyrelse även under placeringen på det särskilda ungdomshemmet besluta att uppmana honom eller henne att genomgå sådan provtagning som anges i andra stycket, om inte annat motiveras av medicinska eller liknande skäl.

Rumsvisitation

5 § Bostadsrum och andra slutna förvaringsställen på ett särskilt ungdomshem som disponeras av ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga, får undersökas om det behövs för att genomföra vården av barnet eller den unge eller för att upprätthålla ordningen på det särskilda ungdomshemmet.

En rumsvisitation får endast utföras för att söka efter egendom som barnet eller den unge inte får inneha enligt 1 §.

En rumsvisitation ska genomföras i närvaro av ett vittne. All den hänsyn som omständigheterna medger ska iakttas vid genomförandet av åtgärden.

6 § Barnet eller den unge ska erbjudas ett uppföljande samtal efter att en rumsvisitation har genomförts. Under samtalet ska han eller hon få information om anledningen till att visitationen behövde genomföras och ges möjlighet att framföra sin uppfattning om den.

Kontroll av brev och andra försändelser

7 § Brev och försändelser till och från ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får kontrolleras om det behövs med hänsyn till ordningen på det särskilda ungdomshemmet eller barnets eller den unges särskilda förhållanden. För detta ändamål får Statens institutionsstyrelse öppna och ta del av försändelserna.

Om ett brev eller en försändelse innehåller egendom som barnet eller den unge enligt 1 § inte får inneha ska egendomen omhändertas.

Brev mellan barnet eller den unge och en svensk myndighet eller advokat eller barnets eller den unges offentliga biträde ska vidarebefordras utan föregående granskning.

5 kap. Kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning

Kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning på särskilda ungdomshem

1 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får, om det behövs, kroppsvisiteras eller ytligt kroppsbesiktigas vid ankomsten till det särskilda ungdomshemmet för kontroll av att barnet eller den unge inte bär något på sig som enligt 4 kap. 1 § inte får innehas. Detsamma gäller om det under placeringen på ungdomshemmet uppkommer misstanke om att sådan egendom ska påträffas hos honom eller henne.

Genomförande av kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning

2 § En kroppsvisitation eller en ytlig kroppsbesiktning ska genomföras i närvaro av ett vittne. Barnet eller den unge ska tillfrågas om han eller hon önskar att någon särskild ur personalen genomför eller närvarar vid kroppsvisitationen eller den ytliga kroppsbesiktningen. Barnets eller den unges önskemål ska så långt det är möjligt tillgodoses.

En kroppsvisitation eller ytlig kroppsbesiktning får inte genomföras och bevitnas av någon av motsatt kön som inte är läkare eller legitimerad sjuksköterska, om inte barnet eller den unge har andra önskemål.

Vid genomförandet av åtgärden ska den som kontrolleras visas all den hänsyn som omständigheterna medger.

Uppföljande samtal efter genomförd kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning

3 § Barnet eller den unge ska erbjudas ett uppföljande samtal efter att en kroppsvisitation eller en ytlig kroppsbesiktning har genomförts. Under samtalet ska han eller hon få information om anledningen till att åtgärden behövde genomföras och ges möjlighet att framföra sin uppfattning om den.

Allmän begränsning av barns och ungas rörelsefrihet

1 § På särskilda ungdomshem får barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga hindras att lämna ungdomshemmet och i övrigt begränsas i sin rörelsefrihet i den utsträckning som det är nödvändigt för att vården ska kunna genomföras. Barns och ungas rörelsefrihet får också inskränkas om det behövs med hänsyn till andra intagnas eller personalens säkerhet.

Vård i enskildhet

2 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får, om det krävs med hänsyn till hans eller hennes speciella behov av vård eller säkerhet eller säkerheten på ungdomshemmet, hindras från att fritt träffa andra som vårdas där.

Vård i enskildhet ska vara anpassad efter barnets eller den unges individuella vårdbehov.

En fråga om vård i enskildhet ska prövas fortlöpande och alltid omprövas inom en vecka från senaste prövning.

Vård på låsbar enhet

3 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får ges vård på en enhet inom ungdomshemmet som är låsbar om det är nödvändigt

1. med hänsyn till barnets eller den unges eller andras säkerhet, eller
2. för att förhindra att barnet eller den unge avviker eller för att i övrigt genomföra vården.

Den som vårdas på en låsbar enhet ska ges möjlighet att dagligen vistas utomhus och ges möjlighet att ägna sig åt fysisk aktivitet eller någon annan fritidssysselsättning.

Vård på låsbar enhet får pågå under högst två månader i följd. Om det finns särskilda behandlingsskäl får dock vården på enheten pågå längre tid, förutsatt att någon av de omständigheter som anges i första stycket fortfarande gäller och barnet eller den unge samtidigt ges möjlighet att vistas i öppnare former eller utanför ungdomshemmet.

Avskildhet i anslutning till dygnsvilan

4 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem på en låsbar enhet med förhöjd säkerhetsnivå, får hållas i avskildhet i anslutning till dygnsvilan om det är nödvändigt

1. med hänsyn till ordningen eller säkerheten på ungdomshemmet, eller
2. för att förhindra att den unge avviker från ungdomshemmet.

Även om förutsättningarna i första stycket är uppfyllda får barnet eller den unge inte hållas avskild i anslutning till dygnsvilan om det finns en påtaglig risk för att hans eller hennes hälsa eller utveckling tar skada av åtgärden.

Avskildhet i anslutning till dygnsvilan ska genomföras i barnets eller den unges bostadsrum och får vid ett enskilt tillfälle inte pågå under längre tid än nio timmar. Under tiden i avskildhet ska barnet eller den unge ha möjlighet att tillkalla personal.

5 § Beslut om avskildhet i anslutning till dygnsvilan får gälla i högst 30 dagar. När det inte längre finns förutsättningar för beslutet ska det upphävas.

Avskildhet på grund av barnets eller den unges eget uppträdande

6 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får hållas i avskildhet om det är särskilt påkallat på grund av att barnet eller den unge uppträder våldsamt eller är så påverkad av berusningsmedel att han eller hon inte kan hållas till ordningen.

Barn och unga ska under pågående avskildhet stå under fortlöpande uppsikt av personalen och ha möjlighet att tillkalla personal. Barnet eller den unge får inte hållas avskild längre tid än vad som är absolut nödvändigt och inte i något fall under längre tid än fyra timmar i följd.

En läkare eller sjuksköterska ska skyndsamt yttra sig om den avskildhet som beslutas. Om läkaren eller sjuksköterskan begär det, ska avskildheten genast avbrytas.

Uppföljande samtal efter genomförd avskildhet på grund av barnets eller den unges eget uppträdande

7 § Barnet eller den unge ska erbjudas ett uppföljande samtal efter att avskildhet enligt 6 § har genomförts. Under samtalet ska barnet eller den unge få information om anledningen till att avskildheten behövde genomföras och ges möjlighet att framföra sin uppfattning om den.

Vistelse utanför det särskilda ungdomshemmet

8 § Ett barn eller en ung person som omfattas av bestämmelserna i 1 § får, i den utsträckning det är lämpligt, vistas utanför det särskilda ungdomshemmet under en på förhand bestämd tid, dock högst fyra veckor.

Innan beslut fattas ska samråd ske med socialnämnden.

7 kap. Begränsningar av användning av elektroniska kommunikationstjänster

Möjlighet att följa vad som händer i omvärlden

1 § Barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerade på ett särskilt ungdomshem ska ges möjlighet att på lämpligt sätt följa vad som händer i omvärlden.

Generell begränsning av användning av elektroniska kommunikationstjänster på särskilda ungdomshem utan förhöjd säkerhetsnivå

2 § På särskilda ungdomshem utan förhöjd säkerhetsnivå får barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn

och unga använda elektroniska kommunikationstjänster endast i den utsträckning det är lämpligt.

SFS 2026:1601

Generell begränsning av användning av elektroniska kommunikationstjänster på särskilda ungdomshem med förhöjd säkerhetsnivå

3 § På särskilda ungdomshem med förhöjd säkerhetsnivå får barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga använda elektroniska kommunikationstjänster endast för att stå i förbindelse med en annan person.

Sådan kommunikation får bara ske med utrustning som tillhandahålls eller godkänns av Statens institutionsstyrelse och i den utsträckning det är lämpligt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att undantag från begränsningen i första stycket får göras för viss verksamhet eller i vissa situationer under förutsättning att användningen är särskilt angelägen och inte äventyrar säkerheten eller ordningen på det särskilda ungdomshemmet.

Individuell begränsning av användning av elektroniska kommunikationstjänster på särskilda ungdomshem oavsett säkerhetsnivå

4 § Ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga och placerad på ett särskilt ungdomshem får, utöver vad som anges i 2 och 3 §§, vägras att använda elektroniska kommunikationstjänster om användningen kan äventyra vården av barnet eller den unge, ordningen eller säkerheten på det särskilda ungdomshemmet eller vara till skada för barnet eller den unge eller för någon annan, på ett sätt som inte kan avhjälpas genom att användningen begränsas, avlyssnas eller kontrolleras enligt 5 §.

5 § Ett barns eller en ung persons användning av elektroniska kommunikationstjänster enligt 2 och 3 §§ får begränsas, avlyssnas eller på något annat sätt kontrolleras om det behövs med hänsyn till vården av barnet eller den unge, ordningen eller säkerheten på det särskilda ungdomshemmet eller för att förhindra skada för barnet eller den unge eller för någon annan.

Vid avlyssning eller annan kontroll ska barnet eller den unge och den som barnet eller den unge ska kommunicera med informeras om kontrollen i förväg.

Kommunikation mellan barnet eller den unge och en advokat som biträder barnet eller den unge i en rättslig angelägenhet får inte avlyssnas eller på något annat sätt kontrolleras.

6 § Beslut om begränsningar av användningen av elektroniska kommunikationstjänster enligt 4 eller 5 § får gälla i högst 30 dagar. När det inte längre finns förutsättningar för beslutet ska det upphävas.

Omhändertagande och insamling av elektronisk kommunikationsutrustning på särskilda ungdomshem utan förhöjd säkerhetsnivå

7 § Ett barns eller en ung persons utrustning för elektroniska kommunikationstjänster får, på särskilda ungdomshem utan förhöjd säkerhetsnivå, om-

händertas och förvaras för barnets eller den unges räkning när ett beslut har fattats enligt 4 eller 5 § att vägra, begränsa, avlyssna eller på något annat sätt kontrollera användningen.

Utrustning som har omhändertagits ska lämnas tillbaka till barnet eller den unge senast i samband med att beslutet att vägra, begränsa, avlyssna eller på något annat sätt kontrollera användningen upphör att gälla.

Utrustning för elektroniska kommunikationstjänster får även samlas in under en behandlingsaktivitet, sysselsättning eller dygnsvila.

Omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning på särskilda ungdomshem med förhöjd säkerhetsnivå

8 § På särskilda ungdomshem med förhöjd säkerhetsnivå får, utöver vad som anges i 3 §, barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga inte inneha eller ta emot utrustning för elektroniska kommunikationstjänster. Sådan utrustning ska omhändertas och förvaras för barnets eller den unges räkning.

Utrustning som har omhändertagits ska lämnas tillbaka till barnet eller den unge senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara placerad på ett ungdomshem med förhöjd säkerhetsnivå.

Bakgrundskontroll av den som barnet eller den unge vill ha kontakt med

9 § Vid en bedömning av om kommunikation bör vägras, begränsas, avlyssnas eller kontrolleras enligt 4 eller 5 § ska Statens institutionsstyrelse, om det behövs, undersöka om den som barnet eller den unge vill kommunicera med är dömd eller misstänkt för brott.

I den utsträckning det behövs får myndigheten också hämta in upplysningar om personliga förhållanden i övrigt i fråga om den som barnet eller den unge vill kommunicera med.

Den som barnet eller den unge vill kommunicera med ska i förväg informeras om att en bakgrundskontroll enligt första stycket kan göras och vad kontrollen kan omfatta.

8 kap. Begränsningar av besök och kontroll av besökare

Generell begränsning av besök

1 § På särskilda ungdomshem får barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga endast ta emot besök i den utsträckning det är lämpligt.

I lagen (1996:981) om besöksinskränkningar vid viss tvångsvård finns ytterligare bestämmelser om besök på särskilda ungdomshem.

Individuell begränsning av besök

2 § Besök till ett barn eller en ung person som är omhändertagen på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga får, utöver vad som anges i 1 §, vägras om det kan äventyra vården av barnet eller den unge, ordningen eller säkerheten på det särskilda ungdomshemmet eller vara till skada för barnet eller den unge eller för någon annan, på ett sätt som inte kan avhjälpas genom att besöket till barnet eller den unge begränsas, övervakas eller kontrolleras enligt 3 §.

3 § Besök till barnet eller den unge enligt 1 § får begränsas, övervakas eller på något annat sätt kontrolleras om det behövs med hänsyn till vården av barnet eller den unge, ordningen eller säkerheten på det särskilda ungdomshemmet eller för att förhindra skada för barnet eller den unge eller för någon annan.

Vid övervakning eller annan kontroll ska barnet eller den unge och besökaren informeras om kontrollen i förväg.

Ett besök av en advokat som biträder barnet eller den unge i en rättslig angelägenhet får övervakas eller kontrolleras endast om advokaten eller barnet eller den unge begär det.

4 § Beslut om begränsningar av besök enligt 2 eller 3 § får gälla i högst 30 dagar. När det inte längre finns förutsättningar för beslutet ska det upphävas.

Bakgrundskontroll av besökare

5 § Vid en bedömning av om besök bör vägras, begränsas, övervakas eller kontrolleras enligt 2 eller 3 § ska Statens institutionsstyrelse, om det behövs, undersöka om den som barnet eller den unge vill få besök av är dömd eller misstänkt för brott.

I den utsträckning det behövs får myndigheten också hämta in upplysningar om personliga förhållanden i övrigt i fråga om besökaren till barnet eller den unge.

Besökaren ska i förväg informeras om att en bakgrundskontroll enligt första stycket kan göras och vad kontrollen kan omfatta.

Kroppsvisitation av besökare

6 § Om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, får ett besök till barn och unga som är omhändertagna på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga på ett särskilt ungdomshem villkoras av att besökaren genomgår kroppsvisitation.

Vid kroppsvisitation ska den som kontrolleras visas all den hänsyn som omständigheterna medger. Kroppsvisitation ska, om möjligt, utföras i närvaro av en annan person än den som genomför visitationen.

9 kap. Handläggning och offentligt biträde

Skyndsamhetskrav vid handläggningen

1 § Ärenden och mål enligt denna lag ska handläggas skyndsamt.

Beslut av Statens institutionsstyrelse gäller omedelbart

2 § Beslut enligt denna lag fattas av Statens institutionsstyrelse. Besluten gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat.

Delgivning

3 § Vid delgivning med en enskild i ett ärende eller mål enligt denna lag får 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932) inte tillämpas.

4 § När ett barn som är under 15 år uttrycker en vilja att överklaga ett beslut enligt 10 kap. 1 § ska ett offentligt biträde förordnas för barnet, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

5 § När ett barn som har fyllt 15 år eller en ung person uttrycker en vilja att överklaga ett beslut om vård i enskildhet, vård vid låsbar enhet eller avskildhet enligt 10 kap. 1 § första stycket 6 ska ett offentligt biträde förordnas för honom eller henne, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

6 § När behov av ett offentligt biträde uppkommer enligt 4 eller 5 § ska Statens institutionsstyrelse skyndsamt anmäla detta till förvaltningsrätten.

7 § Ett barn eller en ung person får själv ansöka om att ett offentligt biträde ska förordnas för honom eller henne och fullfölja sin talan i denna fråga. En ansökan lämnas in till Statens institutionsstyrelse, förvaltningsrätten eller en annan domstol som handlägger målet.

Statens institutionsstyrelse ska skyndsamt lämna över en ansökan om ett offentligt biträde till förvaltningsrätten.

8 § Frågor om offentligt biträde prövas av den domstol som handlägger målet. I ärenden hos Statens institutionsstyrelse prövas frågor om offentligt biträde av förvaltningsrätten.

Barnets ställföreträdare

9 § Den som är förordnad som ett offentligt biträde enligt 4 § är utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det ärende eller mål som förordnandet avser.

10 kap. Överklagande

Beslut som går att överklaga

1 § Statens institutionsstyrelses beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. förstörande eller försäljning av egendom enligt 4 kap. 2 §,
2. drogtest enligt 4 kap. 4 §,
3. rumsvisitation enligt 4 kap. 5 §,
4. kontroll av brev och andra försändelser enligt 4 kap. 7 §,
5. kroppsvisitation eller ytlig kroppsbesiktning enligt 5 kap. 1 §,
6. vård i enskildhet enligt 6 kap. 2 §, vård vid låsbar enhet enligt 6 kap. 3 §, avskildhet enligt 6 kap. 4 eller 6 §,
7. begränsningar i rätten att använda elektroniska kommunikationstjänster enligt 7 kap. 4 eller 5 §, eller
8. begränsningar i rätten att ta emot besök enligt 8 kap. 2 eller 3 §.

2 § Överklagande enligt lagen prövas av den förvaltningsrätt som prövat beslutet om omedelbart omhändertagande för vård eller för tillfällig vård, eller beslutat om omhändertagande för vård enligt lagen (2026:1600) om omhändertagande för vård av barn och unga.

3 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § Vid handläggning i kammarrätt av mål enligt denna lag ska nämndemän ingå i rätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Ett beslut enligt en bestämmelse i den upphävda lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska anses som ett beslut enligt motsvarande bestämmelse i denna lag.

På regeringens vägnar

EBBA BUSCH

JAKOB FORSSMED
(Socialdepartementet)